

Handläggare
Kristina Eneroth
Telefon: 08-508 28 178**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2017-04-04, p.24

Luften i Stockholm - Årsrapport 2016

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna årsrapporten för 2016

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefMalin Täftefur
Enhetschef

Betydande framsteg har gjorts de senaste 50 åren för att förbättra luftkvaliteten i Stockholm. Luftföroreningar som tidigare varit stora problem – svaveldioxid, bly, kolmonoxid, bensen m.fl. ligger numera långt under gällande gränsvärden. Skärpta avgaskrav på fordon över hela EU, minskade industriutsläpp, utbyggnad av fjärrvärme, infasning av renare bränslen och miljöbilar, trängselskatt, dubbdäcksförbud, dammbindning m.m. har bidragit till förbättrad luftkvalitet i staden. Trots avsevärda förbättringar av luftkvaliteten så behöver den fortsatt förbättras för att minimera inverkan på stockholmarnas hälsa.

År 2016 överskreds de svenska miljökvalitetsnormen för kvävedioxid, NO₂ vid samtliga av stadens mätstationer i gatumiljö. Även vid Trafikverkets mätstation intill E4/E20 på Lilla Essingen överskreds normen. EUs årsmedelvärde klarades på alla gator utom ena sidan av Hornsgatan som hade ett mindre överskridande. EUs timmedelvärde och tretimmarsmedelvärde – som avgör när t ex Oslo inför dieselförbud - klarades utan några överskridanden vid någon mätstation.

Vägtrafik är den största lokala källan till NO₂. Katalytisk avgasrening, fortsatt skärpta avgaskrav för nya fordon, trängselskattens införande och en större andel miljöbilar i staden har bidragit till minskade halter av NO₂ de senaste decennierna, men fortfarande är vi långt ifrån att nå gränsvärdena. Haltminskningen har varit störst i den urbana bakgrundsluften, medan trenden är mer oklar vid mätstationerna i gatumiljö. Höga halter av ozon (O₃) motverkar till

viss del haltminskningen av NO₂ eftersom fotokemiska reaktioner mellan kvävemonoxid (NO) från bilarnas avgaser och O₃ leder till bildning av NO₂. De senare årens ökande andel av dieseldrivna personbilar och lätta lastbilar har haft en negativ inverkan på halterna av NO₂. Dieseldrivna bilar har högre utsläpp av både kväveoxider (NO_x) och NO₂ jämfört med bensinfordon. År 2005 utgjorde dieseldrivna bilar ca 5 % av alla personbilar i Stockholm Stad. Fem år senare hade denna andel växt till ca 21 %, och år 2016 var dieselandelen uppe på ca 44 %. Effekten av höga halter av O₃ och den ökade andelen dieselfordon har störst genomslag i trånga gaturum där ventilationen av luftföroreningar är dålig. För att klara miljö kvalitetsnormen av NO₂ måste utsläppen från vägtrafiken minska. Trängselskatt, höjda p-avgifter och miljözoner för lätta fordon är exempel på åtgärder som kan bidra till detta.

För tredje året i rad klarades miljö kvalitetsnormen för partiklar, PM10 vid samtliga av stadens mätstationer i gatumiljö. Detta är resultatet av de driftåtgärder som har satts in av Trafikkontoret för att minska antalet dygn med höga halter av PM10 under vårvintern. Åtgärderna består i intensiv dammbindning och städning av 35 innerstadsgator, och har pågått sedan vintersäsongen 2013/2014. År 2016 uppmättes högre PM10-halter jämfört med åren 2014 och 2015. Detta speglar variationer i meteorologiska parametrar från år till år, där en avgörande faktor är hur och när upptorkning av vägbanorna sker. Färre dammbindningstillfällen jämfört med föregående två säsonger bidrog också till de högre halterna. Hur ofta som man kan utföra dammbindning styrs bl a av väderparametrar såsom nederbörd och temperatur. Även vid Trafikverkets mätstation intill E4/E20 på Lilla Essingen klarades miljö kvalitetsnormen för PM10 år 2016.

Mätningarna vid stationerna i gatumiljö visar på en generell minskande trend av PM10. Sedan början av 2000-talet har halten av PM10 nära halverats på Sveavägen och Norrlandsgatan. En av de viktigaste orsakerna till denna minskning är att dubbdäcksanvändningen har minskat. Från och med 1 januari 2016 utökades dubbdäckförbudet på Hornsgatan med ytterligare två innerstadsgator, Fleminggatan och del av Kungsgatan. Dubbdäckförbud på enskilda gator har inneburit en minskning av användningen av dubbdäck i hela innerstaden. Ca 40 % kör med dubbdäck vintertid på Sveavägen och Folkungagatan, jämfört med ca 30 % på de tre förbudsgatorna. Innan dubbdäckförbudet infördes på Hornsgatan låg dubbdäckandelen på strax under 70 %. För att klara miljö kvalitetsnormen utan dammbindning måste andelen fordon med dubbdäck minska ytterligare.

Partiklar, PM 2,5 som är ett stort luftkvalitetsproblem i Europa är inte ett stort problem i Stockholm. Vid alla mätstationerna klaras miljö kvalitetsnormen med bred marginal, och dessutom ligger halterna under nivån för miljö kvalitetsmålen.

Bilagor

1. Luften i Stockholm – Årsrapport 2016